

ולהתחיל מוקדט בעבודה. בשעות החום לא ניתן כלל לתלוש את החימצה כי הגרעינים נשפכים לארץ עם כל נגיעה קלה בתרמיל היבש. השיחים שהתייבשו נעשו דוקרניים והחימצה שרפה את הידיים.
(בשנות המלחמה: הלכה אמא וליקטה בשדה את גרעיני החימצה שנפלו על האדמה. כל גיגיר הציל מן הרעב).

החקלאות של מישבות הגליל היתה פרימיטיבית ורוב העבודות נעשו בשיטות שהיו קיימות מימי קדם. ביחוד במטולה שרוב אדמתה בשטחים הרריים. המעבר לעיבוד בכלים אירופאיים היה קשה.
כשנתיים התעקשתי לעבד חלקה מאדמות ההר ולחרוש אותה במחרשה אירופית. החלקה היתה זרועת אבנים ושיחים נמוכים והחריש היה כמעט בלתי אפשרי. הרבה הזעתי עד שעזבתי חלקה זו.
(הדבר הטוב היחיד הזכור לי מחלקה זו היו זוג ארנבות שמצאתי תחת שיח והבאתי אותם לאחים הקטנים. מאז היו מבקשים ממני בכל יום להביא את האמא של הארנבות, את האחים והדודים).
בעיית האבנים בחלקות השדה היתה בעייה של ממש. סכיני המקצרה היו בסכנת שבירה עם כל פגיעת אבן.
כאשר הייתי "מתלמד" אצל משה סזונוב, רצנו שניים לפני המקצרה, משה חדור (מבחורי מטולה) ואני, ופינינו את האבנים בזמן הקציר.

קלווריסקי הקציב לכל משק מאה פרנק (סכום ניכר למדי) להכשרת קרקע, כלומר סיקול.
רוב האיכרים נסרו את העבודה בקבלנות לערבי צפתי צעיר (עבאס ספדי שמו) שהעסיק קבוצת עבודה - "וורשה" - של ערביות מהכפר פִּילָה.
הערביה היתה שמה את האבן על הראש. אם האבנים היו קטנות, היתה שמה שתיים אחת על השניה, ואם היתה אבן גדולה היה אותו עבאס מעמיס אותה על ראש האשה, היתה הולכת עד קצה החלקה עם האבן הגדולה על ראשה, מורידה קצת את הראש וכך זורקת את האבן עד שנוצרה גדר מהאבנים הזרוקות.

אנחנו היינו כבר אז נגד עבודה ערבית וגם רצינו לתת פרנסה לעולים חדשים. יצאנו לעבודה, רוחמה ואני, עם שני פועלים שהיו אז אצלנו, ועגלה רתומה לסוסים.